

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Thomæ Tamburini Societatis Iesu Siculi
Caltanisettensis, In Alma Vniversitate nobilis Civitatis
Messanæ, Theologiæ Primarij Professoris. Explicatio
Decalogi Duabus distincta partibus**

In qua omnes ferè conscientiæ casus, ad decem Præcepta pertinentes,
mira brevitæte, claritate, & quantum licet, benignitate declarantur

Continens sex Libros posteriores in Decalogum, id est, expositionem
præceptorum secundæ tabulæ

Tamburini, Tommaso

Monachii, Anno M.DC.LIX.

Introductio Dialogi, paragraph. 1.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39995

nam juxta consuetudinem patriæ, posse domo exire, causa audiendi Misfam, vel se recreandi, etiam si sciat, aliquem vel aliquos ex malitia peccaturos; at si sciret, aliquos ex infirmitate lapsuros, debere se aliquoties abstinere, non autem semper; quia pro semper, adest causa excusans, nempe notabile mulieris incommodum. Idem tamen advertit, nunquam judicandum esse peccatum ex infirmitate, vel ignorantia, nisi cognoscatur qualitas & conditio personæ, de qua timeatur. Hæc ex illo, quid enim nos de prædicta muliere sentiamus, diximus cum Sanc. supra num. 27.

¶ *Vasquez opusc. de scandalo art. 8. dub. 2. num. 20. et n. 28.*

72. Sed adversus hanc tertiam sententiam duo meis Lectoribus propono: Primò, si nos hic sermonem de parato ad peccandum facimus, semper locutio erit de peccato ex malitia: siquidem enim peccans ex passione, vel ignorantia culpabili, si est paratus ac dispositus ad peccandum, convincitur, ex malitia velle peccare: id enim ostendere videtur illud, esse paratum; neque enim, qui ex fragilitate peccat, dicitur esse paratus ad peccandum: quare distinctio hujus tertie sententiæ locum hic non habebit. Secundò, illa distinctio scandali pharisaici, & pusillorum, saltem quantum facit ad nos, non videtur sibi constare; cum enim etiam ille, qui peccat mortaliter ex fragilitate, ita supponatur peccare, ut sufficiens potius de liberatione, & sua culpa in peccatum trahatur, à quo absolute posset se cum divina gratia (quæ semper præsto est)

liberare; secus enim, mortaliter non peccaret; ideo omne mortale peccatum (dicit aliquis) est ex sufficienti malitia, constituyente scandalum, quod vocas pharisaicum, & consequenter sine obligatione illud vitandi, etiam in hac tertia sententia.

Probabiliorem ergo puto secundam; primam tamen non improbabilem; tertia denique propter auctoritatem docentium, ne à probabilitatis finibus excludatur.

CAPVT SECVNDVM.

Polycrates seu Filiorum instructor. Dialogus plura complectens de

Charitate debita parentibus filiis.

Iam propius, his præmissis de charitate in universum, ad charitatem debitam parentibus accedamus; & quidem ad meum lectorem à labore inter legendum suscepto sublevandum, multa ex his, quæ huic titulo præfixi, Dialogorum more disputare, animus est. Sic nimirum fiet, ut utile miscendo dulcibus, altius & jucundius in animos multiplicis hujus questionis veritas infillatur.

§. I.

Introductio Dialogi.

PAnormi in Vrbe felicissima, plurimus ubi honestarum numerus incolit familiarum, degabat vir omni virtute præditus, uxori pari honestate, modestia, prudentia supra mulieres claræ à juvèrute conjunctus, Plutogenes nomine, divitijs affluens, domoq; ampla, ac villa nō procul ab Vrbe

ab urbe sita, omnibus plena amanitatibus instructus. Is duobus gaudebat filiis, totidem filiabus, sed qui moribus quisque suis inter se mirum in modum dissiderant. Primogenitus Hermagoras, patri obediens, domesticus census amans, litteris vacans, genitori per omnia similem se præferebat: minimus omnium Polycrates inobediens parentibus, in eosdem injuriosus, moribus pervicax, armorum tractationi apprimè deditus, rixas undique sequebatur, prodigaque effusione domesticum exhaurebat patrimonium; nec dissimiles fratribus erant duæ germanæ sorores. Harum enim ætate grandior nomine Aloyfia, vultu quidem non indecoro, sed majori, quam species exposceret, arrogantia, Veneris vel Iunonis pulchritudinem antecellere se posse vanè putabat: ad muliercularum pompas nimis propensa, videri sapius, videreque cupiebat; & nihil amabat magis, quàm nuptiarum, similitudinemque celebratum cœtibus interesse; contra, Metilda germana minor, pulchra facie, pulchrior moribus, id curæ & cordi habebat, adolescentes fugere, domi se continere, familiæ servire, parentibus in omnibus præstare, matrem subinde templi, incognito eoque vulgari vestitu, frequentantem, pari modestia comitari.

2. Et jam filiarum ætas patrem grandævum admonerat, de illis collocandis: Sed ecce difficultatum accervus. Filia minor in virginum monasterium sese abdere divinis rebus vacatura permaximè aiebat; id, quod genitores jam jam ad senectutem ver-

gentes, supra quam credi potest, ægre molesteque ferebant. Aloyfia annuagesimo quinto major, adolescenti cui-dam infimæ satis conditionis ex vicinia se nubere velle, claris verbis ac perfrecta fronte dicebat, eique favebat miris modis Amita, quæ neptem Aloyfian sibi moribus non absimilem singulari dilectione complectebatur. Nec minor sollicitudo pro fratribus. Nam primogenitus Hermagoras apud paternam domum commorari quidem non detrectabat, verum, contra patris voluntatem, ab uxore ducenda, ut sese litteris totum, ac præsertim utriusque studio Iuris dederet, abstinere velle, palam profitebatur. Denique Polycrates ætatis annorum viginti, professionem Hispanicam meditabatur, Avipaterni merita Regi illi propositurus, atque ab eodem stipendium in exercitu deinceps recepturus. Nam propterea à patre arma, & reliqua ad militiam necessaria, peculium nempe castrensè, incredibili animi contentione, ac replicatis precibus exposcebat. Deus immortalis! quantum homo differt ab homine, quantum est inter utriusque cogitationes moresque dissidium!

3. Pater ergo, ut erat vir prudens ac summi iudicii, memor, quid sibi facto opus esset, quidque amplecti, sine animæ piaculo, posset, diu noctunque mente voluebat: Aderat per ea tempora Panormi vir omni scientia præditissimus, ac præsertim casuum conscientia, hoc est, Theologiæ moralis peritia insignis, Hierotheus, eidem Plutogeni per familiaris, universæque ejus familiæ, supra quam dici potest, carus; que

quo cum saepe colloqui, eundemque saepe domi ac ruri apud se habere Plutogenes consueverat. Quare hunc semel enixe obtestatur, ut Polycratem Hispanicam profectionem urgentem, pro sua in adolescentem autoritate, compesceret, eaque occasione ejus pravos mores, quibus praesertim parentes, usque ad insaniam, lacebatur, aliqua ratione corripere. Is mandatum non recusans, Polycratem in secreto cubiculo forte otiantem sic solus aggredditur.

§. II.

A filio quid parentibus debeatur.

Fili (nam te filium, quem in domino ab infantia parturivi, non gratis compellabo) ut quid tanta contra tuos amantissimos parentes pertinacia? Docebo te brevibus, quid filius debeat patri: tria nimirum, amorem, reverentiam, & obedientiam, ut, quid denique a te nunc velim exposcere, manifeste concludam. Hæsit Polycrates præ observantia, quam Hierotheo gerebat. Sed quia erat curiosus, acutoque ingenio, illis opituletur. Si filius ergo negligat, sic respondit. Arridebit mihi ista Theologia Moralis prælectio, pater: Verum oppugnabo, si per te mihi licebit, quæ contra meam hispanicam profectionem disputaveris: & expugnabo ne quid rationi consonum pauperi fortassis: huc enim tua oratio tendit, ut video: age, quod proposuisti, aggredditor, ego expeditis auribus, ut ex sententia ejusdem Navarri, prolabe reverenti officio tibi debeo, quacumque attuleris, excipiam. Tum Hierotheus,

Amor.

2. Amet filius parentes, primò, dilectione interna, itaut, eos nunquam odio habeat, neque illis malum aliquod notabile animæ vel corpori inferendum exoptet: Si secus in re non modica faxit, peccabit mortaliter, teneturque a hanc circumstantiam, utpote constituentem peculiarem impietatis speciem, in Confessione, ut recte monent Doctores, patefacere.

a *l. nostrum Opusc. de Conf. l. 2. c. 5. §. 1. & in edit. Panormit. anni 1629. & benignius lib. eod. vers. dicit.*

3. Præterea amet & amore externo, hoc est, obstringitur filius signa benevolentia externa parentibus ostendere.

4. Quapropter qui dure, vel aspere cum ijs notabiliter ageret eosve sperneret, vel ad non vulgarem tristitiam compelleret, lethaliter peccaret, ex Silvestro, b & Navarro, c

b *Silv. v. filij. q. 22. c. Nav. c. 14. n. 11. in summa cui adde Bon. circa 4. de cal. prec. d. 4. q. un. p. 3. n. 3.*

5. Tertio, in spirituali necessitate ut in articulo mortis pater materve exomologesis Sacramentum suscipiant; si prohibeat, ne ij necessarium condant testamentum; si eos abducatur, ne quid rationi consonum pauperibus, vel operibus pijs pro salute animæ relinquant, in mortale crimen, exsententia ejusdem Navarri, prolabe- tur. Si enim pleraque ex his saluti proximi debemus, quid non debemus patri?

G

6, Pari